

35. STROKOVNO SREČANJE VODILNIH IN VODSTVENIH DELAVCEV S PODROČJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Krepitev kulture vključenosti v izobraževanju otrok s posebnimi potrebami: izzivi, premisleki in rešitve

Kongresni center Portus, hotel Slovenija, Portorož, 27. marec 2025

Program srečanja

IJZ III

<i>Registracija in mreženje ob kavi</i>	9.00 – 9.30	
Uvodni pozdrav in predavanje	9.30 – 9.50	Jasna Rojc , direktorica, Zavod RS za šolstvo
Aktivnosti Ministrstva za vzgojo in izobraževanje s področja dela z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami	9.50 – 10.20	Janja Zupančič , državna sekretarka, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
Načrt postopnega uvajanja in spremljanja razširjenega programa v prilagojenih programih osnovne šole	10.20 – 11.00	Melita Jakelj , vodja Oddelka za osnovno šolstvo, Zavod RS za šolstvo
Proces priprave na vstop v razširjeni program ter pomembni premisleki v prilagojenem VIZ programu z NIS	11.00 – 12.00	mag. Aleksander Vališer , CVIU Velenje Dragana Žunič, Petra Košnik , Zavod RS za šolstvo
ODMOR 12.00 – 12.30		
Spremljanje modela vzporednega izvajanja programa osnovne šole in prilagojenega vzgojno-izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom z izsledki prvega leta spremljave	12.30 – 13.00	dr. Natalija Vovk-Ornik, Dragana Žunič, Petra Košnik , Zavod RS za šolstvo
Vloga Strokovnega centra Janeza Levca Ljubljana pri izvajanju modela s primerom prakse	13.00 – 13.30	dr. Matej Rovšek, Andreja Gamsar Abram , Center Janeza Levca Ljubljana
Pogled in izkušnje ravnateljice na vzporedno izvajanje programa osnovne šole in prilagojenega programa z NIS	13.30 – 14.00	Mika Čemažar Tratar , OŠ Oskarja Kovačiča
Krepitev kulture vključenosti s prenovljenimi Navodili za delo z učenci s posebnimi VIZ potrebami	14.00 – 14.45	Petra Košnik , Zavod RS za šolstvo
Aktualno s področja dela z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami v letu 2025	14.45 – 15.00	Dragana Žunič, Petra Košnik Zavod RS za šolstvo

Načrt postopnega uvajanja in spremljanja razširjenega programa v prilagojenih programih osnovne šole

Melita Jakelj,

vodja Oddelka za osnovno šolstvo, Zavod RS za šolstvo

IZHODIŠČA

- Kurikulum za razširjeni program
- Kurikulum za razširjeni program z navodili za uvajanje (op.)
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami
- Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole
- Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom
- Predmetnik za osnovne šole - B razširjeni program
- Prilagojen predmetnik v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom – B razširjeni program
- Zakon o osnovni šoli

Okrožnica št. 6030-3/2024/30 z dne 18. 6. 2024 – Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole

DOSLEJ VELJAVNI ZAKON O OSNOVNI ŠOLI(Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23			ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OSNOVNI ŠOLI (ZOsN-K) , št. 003-02-1/2024-26.		
ELEMENTI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA	TRAJANJE URE (minut)	SE OCENJUJE	KURIKULUM RAZŠIRJENEGA PROGRAMA OSNOVNE ŠOLE*	TRAJANJE URE (minut)	SE OCENJUJE
DOP, DOD	45	NE	področje C; sklop 1: samostojno in sodelovalno učenje	45	NE
ID	45	NE	vsa področja, vsi sklopi (vključuje OPZ, MPZ, kolesarski izpit, prva pomoč)	45	NE
JV	60	NE	vsa področja, vsi sklopi	45	NE
OPB	50	NE	vsa področja, vsi sklopi	45	NE
*Zdrav življenjski slog	45	da	področje A; sklop 1: gibanje	45	NE

** projekt, v katerega so bile vključene šole in se je zaključil s šolskim letom 2017/18

*področje/sklop/vsebina v novem kurikulumu, v katerem se dejavnost, ki zamenjuje element doslej veljavnega razširjenega programa, pretežno nahaja

CILJI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA usmerjajo k načrtovanju vsebine in izvedbi dejavnosti (na ravni šole)

- smiselna in kakovostna **nadgradnja obveznega dela prilagojenega izobraževalnega programa z NIS, vključno z obema specialno-pedagoškima dejavnostma**, skladno s potrebami in interesi učencev, pogoji šole ter možnostmi ožjega in širšega okolja;
- zagotoviti spodbudno, inkluzivno, ustvarjalno in varno učno okolje za učenje, igro, druženje, sprostitev ali počitek v času pred izvedbo obveznega programa, med njo ali po njej;
- ustvariti pogoje za uspešno samostojno ali sodelovalno učenje in pripravo učenk in učencev na pouk (opravljanje šolskih in domačih nalog ter drugih učnih obveznosti);
- ponuditi učencem **pester in raznolik nabor dejavnosti z vseh področij razširjenega programa**;
- omogočiti dostop do širokega izbora različnih učnih sredstev in pripomočkov (didaktična sredstva, informacijsko-komunikacijska tehnologija) ter raznolikih učnih virov (tiskani, digitalni itd.);
- zagotoviti skupinsko ter individualno podporo in usmerjanje učencev pri vključevanju v dejavnosti razširjenega programa od aktivnega načrtovanja do sodelovanja pri izvajanju ter spremljanju in evalvaciji (**formativno spremljanje**);
- zagotoviti **interdisciplinarnost** med vsebinami posameznih področij.

CILJI RAZŠIRJENEGA PROGRAMA (na ravni učenca)

(vodijo in usmerjajo k načrtovanju vsebine in izvedbi dejavnosti)

- izbirajo dejavnosti glede na **lastne zmožnosti, močna področja in interese (ob pomoči učitelja in v sodelovanju s starši)**;
- se učijo strategij lastnega učenja ter raziskujejo možnosti za izbiro svoje nadaljnje izobraževalne poti (NPI) in vseživljenjsko učenje;
- razvijajo delovne navade, znanje in veščine, ki so ključne za njihovo samostojno delovanje in učenje;
- razvijajo različne vrste pismenosti;
- usvajajo znanje in veščine prve pomoči ter se usposabljaajo za ustrezno odzivanje in za samopomoč v stresnih okoliščinah;
- **kakovostno preživljajo svoj prosti čas** ter **razvijajo zdrav življenjski slog** (npr. zdravo prehranjevanje, gibanje itd.);
- razvijajo socialno-komunikacijske veščine (**veščine sodelovanja** in upoštevanje drugih);
- razvijajo **veščino samoregulacije** (samozavedanje, aktivno poslušanje, empatijo, zmožnost samoobvladovanja, nadzor jeze itd.);
- usvajajo znanje in spoštljiv odnos do lastne kulture ter nacionalne in svetovne kulturno-umetniške dediščine.

(cilji na ravni učenca – pomembni za učitelje, da bodo znali vsebine, ki jih bodo izbrali, naravnati na učence)

NAČELA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

(strokovne usmeritve, ki postavljajo učenca v ospredje učnega procesa)

Načelo odprtosti, fleksibilnosti in izbirnosti razširjenega programa

Načelo avtonomije in odgovornosti

Načelo povezovanja, sodelovanja in timskega dela

Načelo enakih možnosti ter upoštevanja potreb in interesov učencev

Načelo formativnega spremljanja in spodbujanja samoregulacije

(razumeti drugačno vlogo učitelja, oblikovanje kriterijev uspešnosti, namenov učenja, dokazi o napredku, sprotna povratna informacija, medvrstniško sodelovanje, samoregulacija..

Načelo sistematičnega razvoja prečnih veščin – niso v celoti in brezpogojno uresničljive v programu NIS

(veščine sodelovanja in komuniciranja, digitalne veščine, veščine samouravnavanja, veščine kritičnega razmišljanja, veščine ustvarjalnega mišljenja)

Načelo stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja

PODROČJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

A: GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO TELESNO IN DUŠEVNO P OČUTJE

B: KULTURA IN DRŽAVLJANSKA VZGOJA

C. UČENJE UČENJA

PODROČJA RAZŠIRJENEGA PROGRAMA

A - GIBANJE IN ZDRAVJE ZA DOBRO TELESNO IN DUŠEVNO POČUTJE

SKLOPI

GIBANJE

VSEBINE SKLOPA:

- Gibanje za dobro počutje, umirjanje in sprostitvev
- Gibanje za boljšo gibalno učinkovitost
- Korektivna vadba
- Ustvarjanje z gibanjem

HRANA IN PREHRANJEVANJE

VSEBINE SKLOPA:

- Zdrav in uravnotežen jedilnik
- Kultura prehranjevanja
- Različni načini prehranjevanja

VARNOST, ZDRAVJE IN PSIHIČNO BLAGOSTANJE

VARNOST

VSEBINE SKLOPA:

- Okolje in trajnostni razvoj
- Skrb za lastno telesno varnost in varnost drugih pred poškodbami
- Prva pomoč
- Kemijska varnost ali življenje in ravnanje z nevarnimi snovmi
- Biološka varnost

ZDRAVJE IN DOBROBIT

VSEBINE SKLOPA:

- Telesno zdravje in dobrobit
- Duševno zdravje in dobrobit
- Kakovostno preživljanje prostega časa
- Preventivno delovanje na področju nasilja in odvisnosti za ustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja

B – KULTURA IN DRŽAVLJANSKA VZGOJA

SKLOPI

KULTURA, UMETNOST IN DEDIŠČINA

VSEBINE SKLOPA:

- Kulturno – umetnostna vzgoja
- Naravna dediščina in varovanje okolja
- Tehniška kultura in dediščina

KULTURA SOBIVANJA

VSEBINE SKLOPA:

- Socialno učenje
- Kultura pogovora
- Od šolske k državljanski kulturi
- Medkulturni dialog
- Prostovoljstvo

TUJI JEZIKI V RAZŠIRJENEM PROGRAMU*

C – UČENJE UČENJA

SKLOPI

SAMOSTOJNO IN SODELOVALNO UČENJE

VSEBINE SKLOPA:

- Učenje za uspešno opravljanje učnih nalog
- Dodatna podpora in pomoč učencem pri učenju
- Učenje z raziskovanjem in reševanjem problemov
- Priprava na tekmovanja
- Spodbujanje branja in bralne pismenosti
- Vseživljenjsko učenje, osebni in socialni razvoj ter karierna orientacija
- Reševanje problemov s pomočjo znanja s področja računalništva in informatike
- Tehnologija in inovativnost
- Informacijsko okolje in medijska pismenost

MEDVRSTNIŠKO, MEDGENERACIJSKO IN MEDNARODNO SODELOVANJE

VSEBINE SKLOPA:

- Medvrstniško sodelovanje
- Medgeneracijsko sodelovanje
- Mednarodno sodelovanje

IGRA IN SAMOSTOJNO NAČRTOVANJE PROSTEGA ČASA

OBVEZNA PONUDBA PO PREDMETNIKU

- Šola obvezno ponudi dejavnosti za podporo in pomoč pri učenju: samostojno in sodelovalno učenje, dejavnosti za podporo učencem pri učenju, dejavnosti, ki dopolnjujejo, nadgrajujejo, poglobljajo ali razširjajo znanje, dejavnosti, ki podpirajo učenje in razvoj samoregulacije učencev.
- Šola zagotovi uravnoteženo izvajanje dejavnosti razširjenega programa na treh področjih: gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje; kultura in državljanska vzgoja ter učenje učenja.
- Šola iz vsakega sklopa posameznega področja ponudi vsaj eno vsebino na letni ravni.
- Za učence šola izvaja dejavnosti razširjenega programa, ki se začnejo pred začetkom izvajanja obveznega programa.
- Šola ponudi najmanj eno uro gibanja na dan (organizirane športne dejavnosti), ki jo vsakemu učencu zagotovi v okviru obveznega in razširjenega programa.
- V sklopu dejavnosti šola ponudi dejavnost prve pomoči.
- V sklopu dejavnosti šola izvaja dejavnosti za učenje in preverjanje vožnje v cestnem prometu za kolesarski izpit (5 ur letno na skupino 3 učencev).
- Za učence od 1. do 9. razreda šola ponudi dejavnosti razširjenega programa, po obveznem programu.

Izvajanje dejavnosti poteka v homogenih in heterogenih skupinah.

ČASOVNICA UVAJANJA

V času postopnega uvajanja razširjenega programa bo Zavod RS za šolstvo vodil spremljavo in svetovanje osnovnim šolam oziroma vzgojno-izobraževalnim zavodom.

Načrt postopnega uvajanja razširjenega programa po obdobjih

OBD OBJE UVAJANJA	ŠOLSKO LETO UVAJANJA	ŠTEVILO ŠOL, KI BODO IZVAJALE RAZŠIRJENI PROGRAM
PRVO obdobje	šolsko leto 2024/2025	144 ŠOL
DRUGO obdobje	šolsko leto 2025/2026	+ 80 (70 OŠ + 10 NIS)
TRETJE obdobje	šolsko leto 2026/2027	+ 80 (70 OŠ + 10 NIS/EIS)
ČETRTO obdobje	šolsko leto 2027/2028	+ 80 (70 OŠ + 10 NIS/EIS)
PETO obdobje	šolsko leto 2028/2029	+ 80 oz. vse preostale OŠ v RS*

V zadnjem letu uvajanja se bo razširjeni program osnovne šole izvajal tudi v Posebnem programu vzgoje in izobraževanja.

ORGANIZACIJA IN IZVAJANJE RAZŠIRJENEGA PROGRAMA V PRILAGOJENEM PROGRAMU NIS

PODPORA IN VZPOREDNA SREČANJA S SVETOVALCI ZRSŠ

Dragana Žunič

Petra Košnik

PREDSTOJNICA OE CELJE

Simona Žnidar

KOORDINACIJA

Oddelek za osnovno šolstvo

Proces priprave na vstop v razširjeni program ter pomembni premisleki v prilagojenem VIZ programu z NIS

mag. Aleksander Vališer, CVIU Velenje

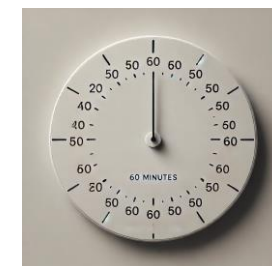
Dragana Žunič, Zavod RS za šolstvo

Navodila za delo po skupinah

Delavnica I. SWOT analiza: Ravnatelji, ki bodo uvajali RAP v PiP NIS v naslednjih š. l. (6 skupin po 8)

Delavnica I. NAČRTOVANJE: Ravnatelji, ki bodo po sklepu MVI uvajali RAP v PiP NIS v š. l. 2025/2026 (1 skupina)

1. **Preberite navodila** za delavnico na delovnem listu.
2. Po **individualnem** premisleku predebatirajte **v skupini** o izpostavljenih vprašanjih. **Zapišite** ključne (individualne, skupne) premisleke (**20 min**).
3. Vsaka skupina **predstavi** skupne premisleke, **strnjeno v treh povedih** (vsaka naslednja skupina dopolni že izpostavljeno) (**3 - 5 min.** na skupino).
4. Najprej poročajo skupine ravnateljev iz delavnice I. (SWOT analiza).

60 minut

Odmor

12.00 – 12.30

Spremljanje modela vzporednega izvajanja programa osnovne šole in prilagojenega vzgojno-izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom z izsledki prvega leta spremljave

dr. Natalija Vovk-Ornik, Dragana Žunič, Petra Košnik,
Zavod RS za šolstvo

V spremljavo vključene šole

Osnovna šola	Razred
OŠ Oskarja Kovačiča Ljubljana	4. razred 5. razred 6. razred
OŠ Prule	1.razred 3. razred
OŠ Karla Destovnika Kajuha Ljubljana	4. razred 6.razred
OŠ Livada Ljubljana	1. razred
OŠ Srečka Kosovela Sežana	1.razred 2.razred 3. razred 4.razred 5.razred
OŠ Dutovlje	6.razred 7.razred 8.razred

Načrt spremljave

Dve šolski leti:

2024/2025

2025/2026

Vidiki spremljave

- Ocena **inkluzivne naravnosti** šole.
- **Strokovna podpora** učiteljem, drugim strokovnim delavcem in ravnateljem s strani Centra Janeza Levca Ljubljana.
- Spremljava organizacije in izvedbe **povezovanja med programoma OŠ ter vključevanja učencev** iz obeh programov.

Cilji spremljave

- **Podpora** osnovni šolam, ki vzporedno izvajajo oba programa.
- **Oblikovanje modela** vzporednega izvajanja dveh programov osnovne šole s **priporočili za izvajanje**.
- **Promocija** modelov, primerov prakse in izsledkov evalvacije z namenom **širitve dobre inkluzivne prakse** tudi na druge osnovne šole.

Razvijanje inkluzivne naravnosti na šoli

JANUAR
2025

Vprašalnik za
učitelje, ki
poučujejo v PIP
NIS

- Usklajenost urnikov predmetov na šoli med obema programoma in način medsebojnega spoznavanja učencev iz obeh programov
- Najprimernejši način vzajemnega vključevanja učencev iz obeh programov z vidika kognitivnih zmožnosti učencev (RAP, dnevi dejavnosti in pouk)
- Vzpostavljen način obveščanja učiteljev na šoli
- Način načrtovanja povezovanja obeh programov med učitelji ter pogostost vzajemnega vključevanja učencev v različne dejavnosti
- Način sodelovanja oddelka PIP NIS z ostalimi oddelki na šoli
- Pogostost vključevanja učencev iz prilagojenega programa z NIS k pouku posameznih predmetov redne OS in obratno

OSNOVNI PODATKI O UDELEŽENIH V ANKETI

Vloga anketirancev v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Vloga	število
Razrednik	6
Predmetni učitelj:	9
Učitelj v razširjenem programu (OPB, jutranje varstvo)	2
Drugo:	6
skupaj	23

Drugo	število
drugi učitelj	3
knjižničarka	1
razredni učitelj	1
svetovalna služba	1

Predmetni učitelj

Predmet	število
angleščina	1
glasbena umetnost	1
računalniško opismenjevanje	2
slovenščina	1
športna vzgoja	2
tehnika in tehnologija	1

Prostor, v katerem se nahaja učilnica PIP NIS programa na šoli

Prostor	število
Na matični šoli	5
Na podružnični šoli	1

Lokacija učilnice v kateri se izvaja PIP NIS program znotraj šole

Lokacija učilnice znotraj prostorov šole	število
V istem delu šole (hodnik, nadstropje ipd.), kjer so tudi drugi učenci podobne starosti	4
V istem delu šole (hodnik, nadstropje ipd.), kjer so tudi drugi učenci različne starosti	1
V ločenem delu šole (hodniku, nadstropju ipd.)	1

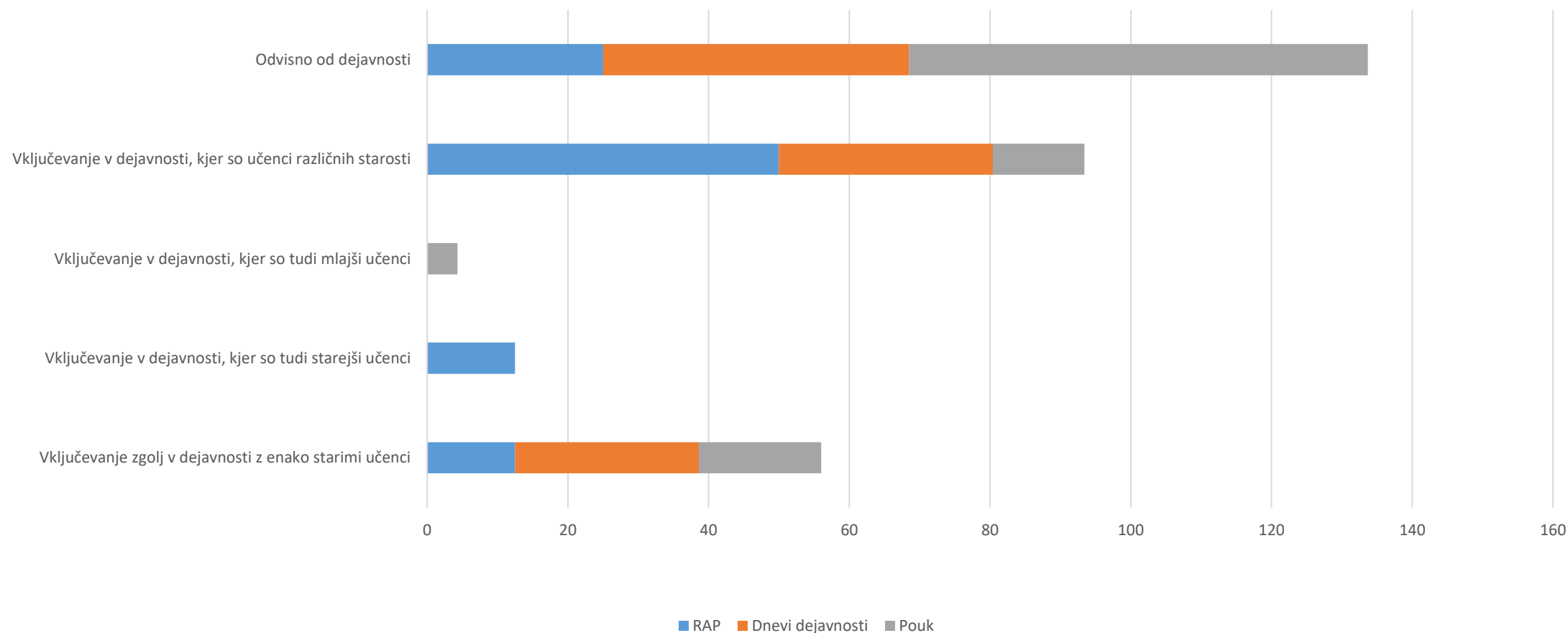
Slika iz: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=u%C4%8Dilnica+slike#imgsrc=5oQPir-WuAPvMM&imgdii=wvnX5vUphsdB8M>

Način medsebojnega spoznavanja učencev iz obeh programov

Način medsebojnega spoznavanja
Organiziran je bil skupen dogodek.
Med seboj so povezani pri likovnem krožku in terapiji s črto.
Na podružnični šoli se družimo zelo veliko z rednimi oddelki.
Skupne interesne dejavnosti, podaljšano bivanje, dnevu dejavnosti.
Učenci so se sami spoznali prek sodelovanja na dnevih dejavnosti, pri pouku športne vzgoje ter v jutranjem varstvu, podaljšanem bivanju in med glavnim odmorom.

Najprimernejši način vzajemnega vključevanja učencev iz obeh programov z vidika kognitivnih zmožnosti učencev

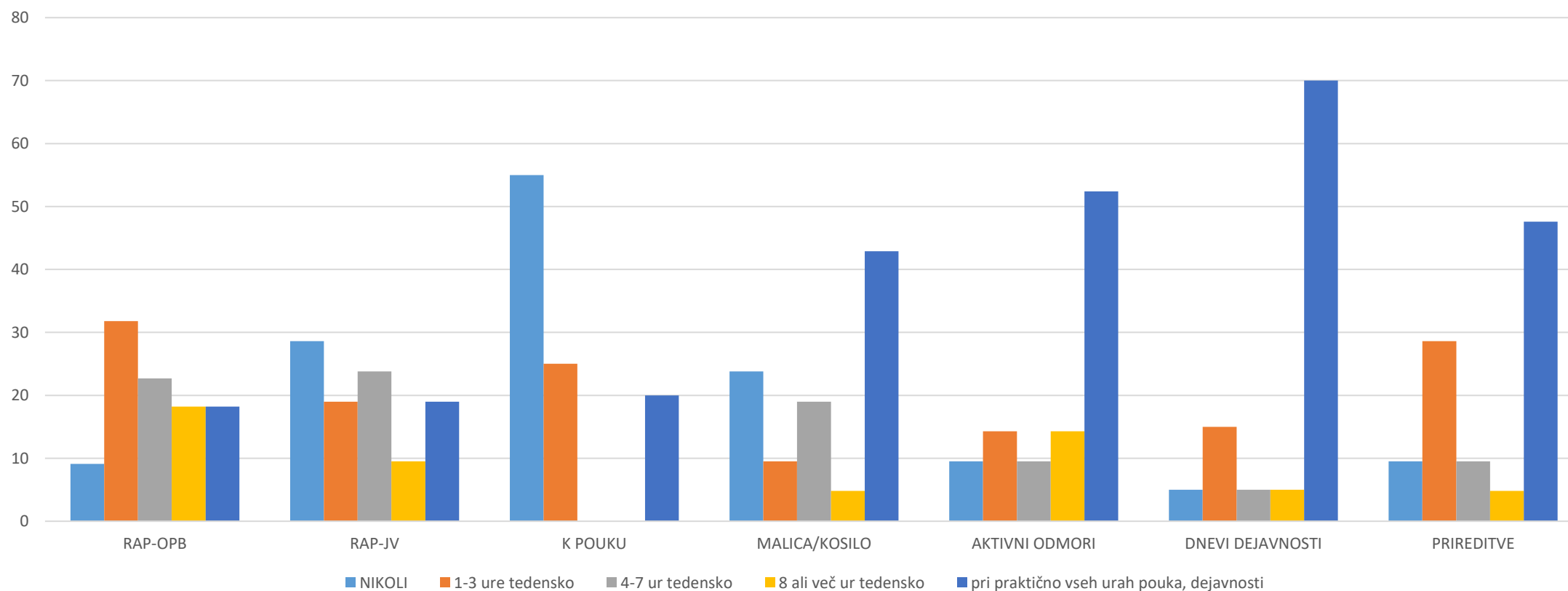
Način načrtovanja povezovanja obeh programov med učitelji

Način načrtovanja povezovanja obeh programov med učitelji	število	odstotek
Na rednih strokovnih aktivih	5	21,7
Na sestankih organiziranih prav z namenom načrtovanja povezovanja obeh programov	3	13,0
Sproti, po potrebi (npr. v času odmora)	20	87,0
Na pedagoških konferencah	9	39,1
Drugače: »Preko Viber skupine«	1	4,3
Temu ne posvečamo posebne pozornosti	3	13,0

Ocena pogostosti vzajemnega vključevanja učencev v posamezne dejavnosti

IJZ III

Ocena pogostosti vzajemnega vključevanja učencev v dejavnosti

Dobra praksa vzajemnega vključevanja učencev iz obeh programov

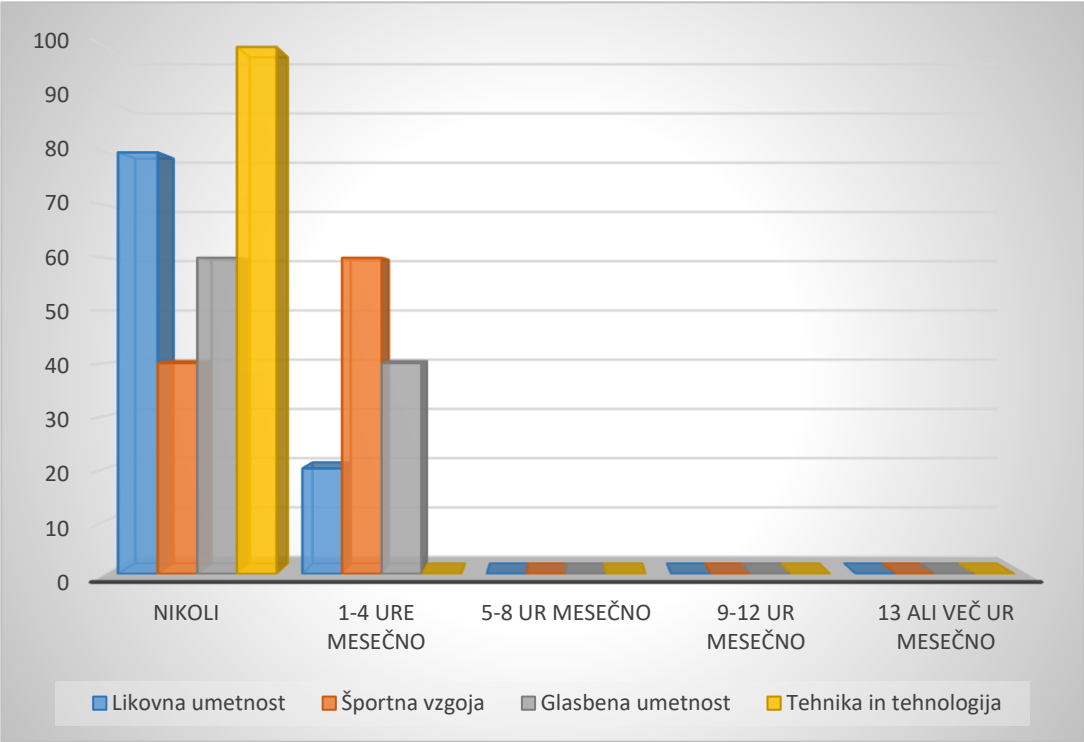
Izzivi, s katerimi se srečujejo pri vzajemnem vključevanja učencev iz obeh programov

Primeri dobre prakse
Sodelovanje učencev obeh programov pri likovnem natečaju Bodi umetnik. Likovni natečaj je potekal v avli šole, kjer so bili prisotni učenci 4. in 5. razreda ter učenci PIP NIS.
Pevski zbor
Pouk športne vzgoje in skupno sodelovanje pri vseh dnevih dejavnosti.
V RAP: skupni sprehodi, igra v gozdu, okraševanje šole...
Skupni nastop rednega oddelka in PIP NIS programa.
Skupno igranje nogometa, sodelovanje pri glasbeni pravljici, socialne igre.
Športni dan, druženje učencev iz obeh programov.
V svoj razred smo sprejeli učenca z vedenjsko problematiko, ker se ne zmogel prilagoditi večji skupini. V naši skupini se je umiril in raje predstavi svoje znanje npr. govorni nastop pred našimi učenci kot pred svojimi sošolci.
Smo majhna podružnična šola in so učenci zelo dobro sprejeti.

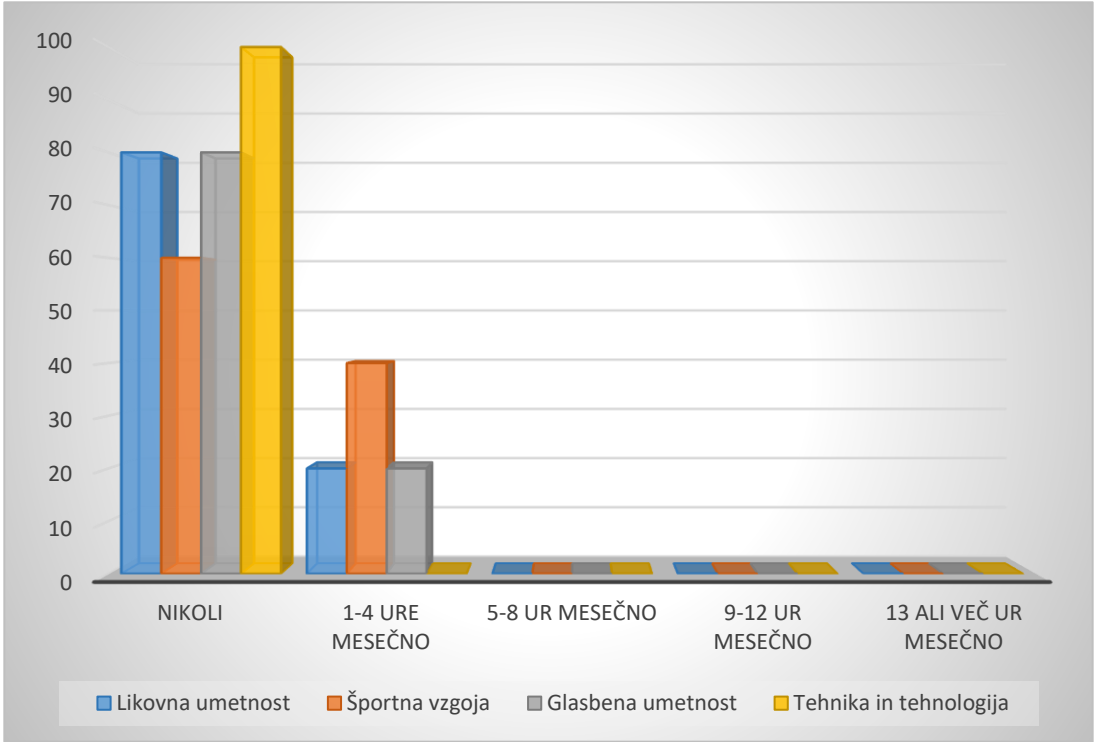
Izzivi
Hitra »nalezljivost« odklonskih vedenj.
Norčevanje/zbadanje glede »drugačnosti«.
Občasno učenci »rednega« programa trkajo na vrata učilnice.
Težave so vedenjske narave. Nekateri učenci iz PIP NIS so vedenjsko zelo problematični in slabo vplivajo na dinamiko skupine ob vključenosti.
Včasih otroci iz rednega programa skušajo neprimerno govoriti z otroki iz PIP NIS. Takrat posežem vmes, spregovorim o čustvih, jih učim dobre komunikacije.

Pogostost vključevanja učencev iz prilagojenega programa z NIS k pouku posameznih predmetov redne OŠ in obratno

Pogostost vključevanja učencev iz PIP NIS k pouku posameznih predmetov redne OŠ

Pogostost vključevanja učencev iz redne OŠ k pouku posameznih predmetov prilagojenega programa z NIS

Potek neposrednega spremljanja

IJZ III

KDO?

1 svetovalka ZRSŠ ena učiteljica Centra Janeza Levca

KAKO?

Neposredna prisotnost v času dejavnosti vključevanja in povezovanja med obema programoma na posamezni osnovni šoli

INSTRUMENTARIJ?

Opazovalna lestvica za spremljanje poteka dejavnosti
Polstrukturiran intervju z zaposlenimi

PO SPREMLJAVI?

Razgovor z učitelji, ki bodo izvajali dejavnost, uvidi, ugotovitve, svetovanje

Ugotoviti v kolikšni meri model:

- omogoča vključevanju vseh učencev v VIZ proces.
- preko dejavnosti vključevanja omogoča individualizacijo VIZ procesa
- razvijanje socialnih spretnosti med učenci.
- razvijanje komunikacijskih spretnosti med učenci.

Vloga Strokovnega centra Janeza Levca Ljubljana pri izvajanju modela s primerom prakse

dr. Matej Rovšek, Andreja Gamsar Abram,
Center Janeza Levca Ljubljana

Uvod, koncepti inkluzije, slovenski šolski sistem in umeščanje inkluzivnih praks

- Slovenski šolski sistem – paralelni korpusi šol in zavodov
- Razvoj inkluzivnih praks – svet in Slovenija
- Umeščanje inkluzivnih praks v obstoječ šolski sistem
- Prehod iz integracije v inkluzivno izobraževanje

Kaj ni inkluzija	Kaj je inkluzija
„Stlačiti“ vse OPP v redni razred brez podpore in pomoči, ki jo potrebujejo, da bodo uspešni znotraj svojih zmožnosti	Da se vsi učenci učijo skupaj v isti šoli/ tudi istem razredu z primerno podporo in prilagoditvami, kot bi jo imeli v specializirani šoli.
Vsi učenci se učijo iste stvari, istočasno in na isti način	Da otroci obiskujejo isto šolo, kot bi jo, če ne bi bili OPP.
„Žrtvovanje“ izobraževanja povprečnih in nadpovprečnih učencev zato, da bodo lahko vključeni tudi OPP	Da imajo učitelji primerno in dovolj podpore, pomoči in možnosti za prilagajanje poučevanja.
Pričakovati, da bodo učitelji v rednih OŠ poučevali OPP brez podpore in pomoči, ki bi jo potrebovali, da bi lahko tudi te učence učinkovito poučevali.	Da so vključene podpirne dejavnosti, kot so logopedija, fizioterapija, kot bi jo bili deležni drugje.
„Prodati“ kakovost izobraževanja, ki bi jo morali biti deležni OPP samo zato, da je vključen v redno OŠ.	Da so OPP vključeni v večino dejavnosti tudi izven pouka (šport, umetnost, kultura) na svoj način, pa vendar skupaj z drugimi.

Naloge spremljanja strokovnega centra

- izobraževanje in ozaveščanje vseh zaposlenih na šoli,
- izobraževanje za starše (za otroke z MDR in druge starše na šoli),
- izobraževanja in svetovanje učiteljem, ki bodo izvajali program (metodika, vedenjski pristopi,...) – glede na potrebe, ki so izražene v vprašalniku,
- možnost hospitacij in dostop do učnih gradiv za učence,
- pojasnila pri izvajanju kurikuluma, pomoč pri oblikovanju ustreznega didaktičnega okolja,
- svetovanje glede uradnih dokumentov: zakonov, pravilnikov, konvencij,...
- podpora pri oblikovanju načrta vključevanja in vzajemno inkluzivnega delovanja oddelkov oziroma šole.

Mika Čemažar Tratar,
Osnovna šola Oskarja Kovačiča, Ljubljana

Pogled in izkušnje ravnateljice na vzporedno izvajanje programa osnovne šole in prilagojenega programa z NIS

Vsebina

1. Kako smo začeli
2. Formalni postopek
3. Priprava na šoli – do 1.9.2024
4. Kadri
5. Učenci
6. Strokovna podpora in spremljanje
7. Vključevanje oddelka v aktivnosti na šoli
8. Izzivi
9. Za zaključek – vtisi učencev in učiteljev

Kako smo začeli?

- Seznanitev s problematiko kadrovske in prostorske stiske CJL, marec 2024
- Aktivna pobuda in podpora s strani Mestne občine Ljubljana
- Aktivno sodelovanje MOL, ZRSŠ in MVI (koordinacija, podpora)
- Pregled številčnega stanja postopkov usmerjanja, ki so v teku
- **Oblikovanje mreže šol na območju MOL, maj 2024** (4 OŠ na novo v 24/25, 2 OŠ že 5 let – izvajalec CJL)

Kriteriji oblikovanja mreže šol:

- Število učencev, za katere se predvideva, da bodo usmerjeni v NIS in ki obiskujejo določeno šolo v rednem programu - **učenci naj bi po možnosti ostajali v primarnem okolju**
- **Prostorske možnosti** na šoli
- **Enakomerna lokacijska razporeditev** šol po MOL, razporeditev v triletjih

Formalni postopek pred uvedbo novega izobraževalnega programa

1. **Akt o ustanovitvi** – MOL (sprejetje in potrditev na seji mestnega sveta)
2. **Vpis v razvid** – MVI (vloga na obrazcu)
3. Dopolnitev **Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest**

PREDLOG ZA VPIS V RAZVID

1. PODATKI O IZVAJALCU:

IME IZVAJALCA

MATIČNA ŠTEVILKA

NASLOV (SEDEŽ): _____

Ulica in hišna številka: _____

Poštna številka in naselje: _____

Občina / Regija: _____

Telefon: _____

Telefaks: _____

Elektronski naslov: _____

STATUS: (označite)

- ☐ 1. javni zavod ☐ 2. zasebni zavod ☐ 3. gospodarska družba
☐ 4. organizacijska enota: ☐ a) javnega zavoda ☐ b) zasebnega zavoda ☐ c) gospodarske
družbe ☐ d) druge pravne osebe

Če je ustanovitelj izvajalca fizična oseba, se navedejo tudi podatki: ime in priimek, rojstni podatki, bivališče in EMŠO

IME JAVNO VELJAVNEGA PROGRAMA (uradno ime programa in številka Uradnega lista RS, v katerem je bil objavljen): _____

NASLOV ORGANIZACIJSKE ENOTE ALI PODRUŽNICE (če se program izvaja izven sedeža izvajalca):

2. IZJAVA O ZAGOTAVLJANJU KADROVSKIH IN MATERIALNIH POGOJEV:

V skladu s tretjim odstavkom 34. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja izjavljam, da za izvajanje izobraževalnega programa:

A) zagotavljam oziroma, da bom do pričetka izvajanja zgoraj navedenega izobraževalnega programa zagotovil/zagotovila strokovne delavce, ki imajo predpisano izobrazbo.

B) zagotavljam predpisane pogoje za prostor in opremo, ki so določeni s programom in predpisi s tega področja.

Za resničnost navedb v predlogu materialno in kazensko odgovarjam.

DATUM:

Pooblaščen oseba ustanovitelja oz. izvajalca

Ime in priimek:

Podpis

Žig:

Priloga:

- Akt o ustanovitvi izvajalca

Priprava na šoli – do 1.9.2024

1. Seznaiter

- **kolektiva**
- sveta staršev
- sveta zavoda

Kadri - zaposlovanje

2. Zaposlovanje

3. Priprava prostorskih pogojev (na POŠ)

4. Strokovno izobraževanje za **celoten kolektiv** (avgust 2024), izvajalec CJL

Učenci

1. Poimenovanje oddelka: N 4.5.6.

Sestava oddelka / specifikacije

	4.r	Primanjkljaj na PPU, GJM
	4.r	Primanjkljaj na PPU
	4.r	Lažja motnja v duševnem razvoju / prej učenec naše šole
	5.r	Lažja motnja v duševnem razvoju / prej učenka naše šole
	5.r	Lažja motnja v duševnem razvoju
	5.r	Lažja motnja v duševnem razvoju
	6.r	Lažja motnja v duševnem razvoju, s popolno izgubo sluha

Strokovna podpora in spremljanje

1. **Redni mesečni aktivni** 4 šol in CJL
2. Možnost hospitacij na CJL
3. Možnost izmenjave strokovnih gradiv, strokovna knjižnica CJL
4. Medsebojno obiskovanje po lokacijah – analiza prostorskih možnosti
5. Analitično spremljanje s strani CJL – ocena inkluzivne naravnosti šole (učitelji, starši)
6. Sestanki z MOL, ZŠRS, MVI

Vključevanje oddelka v aktivnosti na šoli

1. 1 ura tedensko v 4.r ŠPORT (redno)
2. Dnevi dejavnosti (skupaj s 4.razredom)
3. Udeležba na 3-dnevnem taboru (skupaj s 4. razredom)
4. Sodelovanje na prireditvah na šoli
5. Sodelovanje na dogodkih (Igraj se z mano...)
6. Priključevanje posameznih učencev iz rednega programa

Izzivi - kratkoročni, dolgoročni

1. Učenci z izrazito specifiko, preusmeritev v PP?
2. Vključevanje novih učencev
3. Prehod skupine na predmetno stopnjo
4. **Prehod iz integracije v inkluzijo** (ne le vključevanje na ravni prostora, pač pa tudi na nivoju socialnih odnosov oz. zagotavljanje pogojev, prilagoditev, da so tudi med njimi uspešni)

Tukaj smo...

IJZ III

IJZ III

Za zaključek... vtisi učencev

„V šoli mi je dobro. Imam dobre prijatelje. V šoli mi je všeč, da imamo veliko igrišče. Imamo dobri učiteljici. Rad imam šport, tudi ko smo skupaj s 4.d.“ (Ensad, 4.N)

„Všeč mi je, da se igramo in da gremo v računalniško učilnico. V šoli se počutim super.“ (Medin, 5.N)

Za zaključek... mnenja učencev

„Moji sošolci so zelo prijazni. Rada se igram z njimi. Zelo rada imam učiteljici. Všeč mi je šport. Želela bi si večje učilnice. V šoli se počutim dobro.“ (Ilma, 4.N)

„Všeč mi je, da se igramo. Všeč mi je športna. Sošolci so zelo prijazni. Tudi učiteljice so prijazne. Vse bi pustil tako kot je. Zelo dobro se počutim v šoli.“ (Elmin, 4.N)

»To leto je prvo leto, ko imamo na šoli tudi oddelek z nižjim izobrazbenim standardom. Na začetku smo se vsi skupaj še malce »lovili«, za vse je bil to izziv, sedaj po polovici šolskega leta, pa smo že na pravi poti. Kot učitelj 4.r se povezujem z učiteljicama, ki poučujeta v 4.5.6.n (NIS oddelek) in skupaj iščemo priložnosti za vključevanje oziroma medsebojno povezovanje vseh učencev. Kadar se 4.r priključijo tudi učenci NIS oddelka, je opazna velika raznolikost učencev v razredu. Velike razlike v kognitivnih sposobnosti učencev rednega in NIS oddelka predstavljajo dodaten izziv pri pripravi učnih ur. V primeru združevanja si želim, da se vsi učenci od te ure nekaj naučijo, nekaj odnesejo.

...in strokovnih delavcev

Mislim, da je dobra priložnost za učence, da se pridružujejo rednim oddelkom pri športni vzgoji in likovni umetnosti, saj je pri ostalih šolskih predmetih učna snov zanje velikokrat prezahtevna. Pozitivno se mi zdi, da se v razred priložnostno vključita po dva učenca, skupina sedmih pa zahteva že veliko prilagoditev, tako prostorskih kot didaktičnih. Učenci NIS oddelka se nam pridružujejo tudi na dnevih dejavnosti, kar vidim kot dobro priložnost za inkluzijo. Do sedaj smo imeli dobre in pozitivne izkušnje. Učenci 4.r so učence NIS oddelka lepo sprejeli, med učenci ni žaljenja ali kakršnegakoli zbadanja, norčevanja. Navadili so se drug drugega.

...in strokovnih delavcev

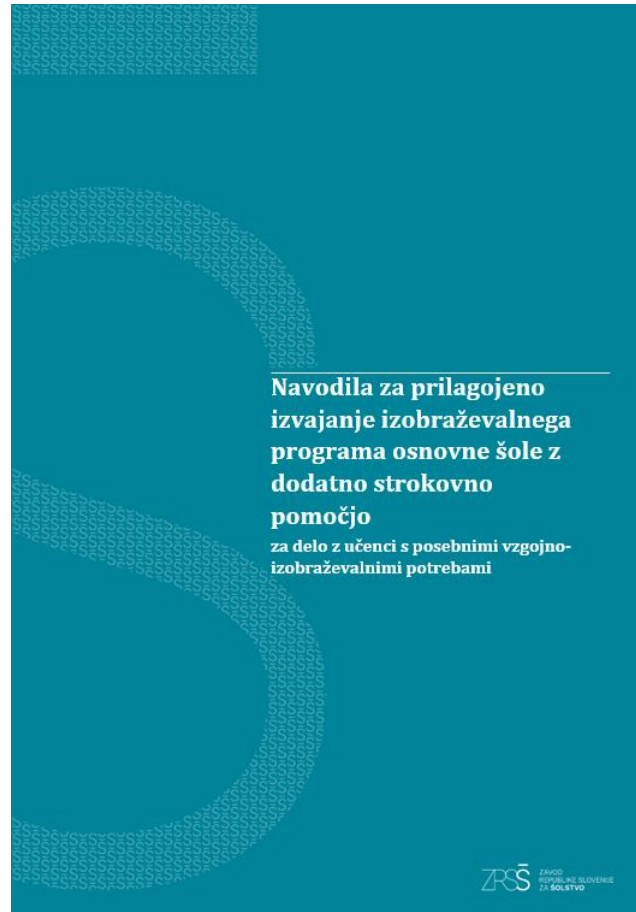
Opažam, da so učenci v NIS oddelku zelo močno povezani kot skupina in držijo skupaj. Kot skupina ne kažejo velikega interesa za povezovanje in druženje z učenci rednih oddelkov, medtem ko posamezni učenci večkrat navezujejo stike tudi z drugimi učenci na naši šoli (se pridružijo pri igri nogometa, ustvarjanju...). Menim, da je prisotnost NIS oddelka na naši šoli pozitiven korak v smeri inkluzivne naravnosti osnovnošolskega izobraževanja. Inkluzija je mogoča, vseeno pa moramo upoštevati tudi zmožnosti in potrebe učencev.«

Krepitev kulture vključenosti s prenovljenimi **Navodili za delo z učenci s posebnimi VIZ potrebami**

Petra Košnik,
Zavod RS za šolstvo

Navodila za prilagojeno izvajanje izobraževalnega programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo za delo z učenci s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami

določil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje na **242. seji, dne 20. 3. 2025**

Strokovno gradivo s smernicami za **didaktično-metodične prilagoditve** vzgojno-izobraževalnega procesa pri delu z učenci s posebnimi VIZ potrebami.

Predstavljajo **nabor nekaterih možnih načinov prilagajanja** vzgojno-izobraževalnega procesa v izobraževalnem programu osnovne šole z DSP, pri čemer uvodoma **izpostavljajo ključne elemente učiteljeve inkluzivne poučevalne prakse**, ki temelji na načelih univerzalnega oblikovanja za učenje (ang. Universal Design for Learning – UDL)

Namenjena **vsem učiteljem**, ki poučujejo otroke s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami v izobraževalnem programu osnovne šole, učiteljem, ki izvajajo DSP za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, kot učno pomoč ali svetovalno storitev. Uporabna pa so kot vodilo pri pedagoškem delu **za vsakega učitelja**.

IZHODIŠČA

- **Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami** (Ur. l. RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI)
- **Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami** (U. l. RS, št. 88/13, 108/21 in 46/23)
- **Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli** (Ur. l. RS, št. 52/13 in 63/24)
- **Navodila za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo** (2003)
- Dopolnitev navodil za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo **Navodila za delo z učenci z avtističnimi motnjami** (2019)
- **Smernice za pripravo in spremljanje individualiziranega programa** za otroke s posebnimi potrebami v programu devetletne osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (2023)
- **Evalvacija različnih oblik dodatne strokovne pomoči**, ki je otrokom dodeljena v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami : nacionalna evalvacijska študija (2016)
- **Analiza individualiziranih programov** za otroke s posebnimi potrebami v programih devetletne osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (2021)
- **Identifikacija težav ter dobrih praks pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami s predlogi sprememb** (2020–2022)
- **Zagotavljanje enakih možnosti v izobraževanju za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami** (2023)

Potek prenove

IJZ III

I. Ugotavljanje potreb po prenovi

Navodila niso bila prenovljena 21 let

- Vsakodnevna vprašanja, izpostavljene dileme, zastarela terminologija,
- nove oblike prilagoditev (zun. institucije),
- sopojavnost ...
- izpostavljene potrebe po:
 - preglednosti, jasnosti,
 - bolj konkretnih opredelitvah prilagoditev,
 - opredelitvi strokovne skupine,
 - opredelitvi vloge staršev, otroka,
 - izvajanje DSP ...

II. Priprava izhodišč (uvodni del in struktura, ZRSŠ)

STRUKTURA

Dva dela v dokumentu:

- **Prvi del**
- **Drugi del:** skupine otrok s primanjkljaji, ovirami oz. motnjami (ZUOPP-1).

ENOTNA STRUKTURA DRUGEGA DELA (preglednost):

Opis funkcioniranja

Prilagoditve:

- prostora,
- pripomočkov in opreme,
- pri socialnem vključevanju in razvoju samostojnosti,
- pri poučevanju,
- pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

III. Imenovanje 8 delovnih skupin glede na POM (31 Z, 6 N)

2 dela dokumenta ...

1. del:
bistvo in pomen inkluzivne naravnosti šol,
o inkluzivni poučevalni praksi za VSE učence,
značilnosti izobraževalnega programa OŠ z DSP,
sopojavljanje in dvojno izjemni učenci ...

2. del: prilagoditve za skupine učencev po primanjkljajih, ovirah oz. motnjah

2 NAVODILA UČITELJU ZA DELO Z UČENCI S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI.....	35
2.1 Učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja <i>Andreja Rošar Obretan, Karmen Vršič Drevenšek, dr. Milena Košak Babuder, mag. Milena Pačnik, Zdenka Roškarič Duh, Lara Valentinčič, Anja Vidmar</i>	36
2.2 Slepí in slabovidni oz. učenci z okvaro vidne funkcije <i>Dragana Žunič, dr. Mateja Maljevac, Janja Hrastovšek, Ana Golob Mohorko, Marija Repe Kocman.....</i>	48
2.3 Gluhi in naglušni učenci <i>Petra Košnik, Katja Krajnc, Mateja Frangež, Kristina Hosta, Renata Medle, mag. Amelija Mozetič Hussu</i>	63
2.4 Učenci z govorno-jezikovnimi motnjami <i>mag. Dunja Petak, Janja Vidovič, Mojca Ferlež, Katja Koprivnikar</i>	71
2.5 Gibalno ovirani učenci <i>Dragana Žunič, dr. Tjaša Filipčič, Suzana Krajnc Joldić, Sanja Brumen, Nina Pantič Čehajič, Nataša Petrovič</i>	77
2.6 Dolgotrajno bolni učenci <i>Petra Košnik, dr. Vanja Riccarda Kiswarday, Branka Žnidaršič, dr. Petra Lešnik Musek, dr. Tanja Černe.....</i>	88
2.7 Učenci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami <i>Simona Žnidar, mag. Simona Rogelj, dr. Ana Bogdan Zupančič, Dejan Vidic, mag. Helena Arzenšek Krajačič, Ana Ambrož.....</i>	107
2.8 Učenci z avtističnimi motnjami <i>dr. Simona Ragič Ožek, Mojca Cesar, Eva Jekovec Prešern, Kristina Ponebšek, mag. Mateja Štefanec Vaupotič, Aleksandra Turk Haskič, Petra Košnik, Dragana Žunič, Simona Žnidar ..</i>	115

Pomembni doprinosi v prvem delu

IJZ III

1 OTROCI S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI V IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU OSNOVNE ŠOLE Z DODATNO STROKOVNO POMOČJO <i>Petra Kašnik, Dragana Žunič, Simona Žnidar, dr. Darja Plavčak, dr. Milena Košak Babuder, dr. Vanja Riccarda Kiswarday, dr. Tanja Černe</i>	6
1.1 Inkluzivna naravnost šole	7
1.2 Pomen učiteljeve inkluzivne poučevalne prakse pri delu z učenci s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami	8
1.2.1 Fizično učno okolje (prostor)	9
1.2.2 Socialno učno okolje	9
1.2.3 Pristopi pri poučevanju	11
1.2.4 Učni pripomočki, gradiva in oprema	13
1.2.5 Domače naloge	13
1.2.6 Preverjanje in ocenjevanje znanja	14
1.3 Strokovni delavci	15
1.3.1 Ravnatelj	15
1.3.2 Razrednik	16
1.3.3 Učitelj oddelčnega učiteljskega zbora	16
1.3.4 Učitelj za dodatno strokovno pomoč pri premagovanju primanjkljajev, ovir oziroma motenj	17
1.3.5 Učitelj za dodatno strokovno pomoč kot učno pomoč	18
1.3.6 Svetovalni delavec	19
1.3.7 Učitelj za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku	19
1.3.8 Učitelj za delo z gluhoslepimi	20
1.4 Prilagojeno izvajanje izobraževalnega programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo	21
1.4.1 Individualiziran program	23
1.4.2 Izvajanje dodatne strokovne pomoči	24
1.4.3 Pomen učenčeve aktivne vloge	27
1.4.4 Sodelovanje staršev in učenca s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami pri pripravi in spremljanju IP	27
1.5 Sopojavljanje vzgojno-izobraževalnih potreb pri učencih s primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami	29
1.5.1 Dvojno izjemni učenci	30

Učiteljevo inkluzivno poučevanje

Odgovor na izpostavljene potrebe praktikov po večjem ozaveščanju **inkluzivne poučevalne prakse za VSE učence**

Kako oblikovati inkluzivno okolje za vse učence glede na vidike učnega okolja?
Katere so specifične prilagoditve za učenca s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami?
Ali z dvigom kakovosti inkluzivne poučevalne prakse odgovorimo na nekatere posebne VIZ potrebe učencev?

Ne glede na vrsto ali sopojavaost učenčevih primanjkljajev, ovir oziroma motenj, **imajo vsi strokovni delavci**, ki delajo z učencem, **pomembno in odgovorno vlogo** pri zagotavljanju inkluzivnega učnega procesa.

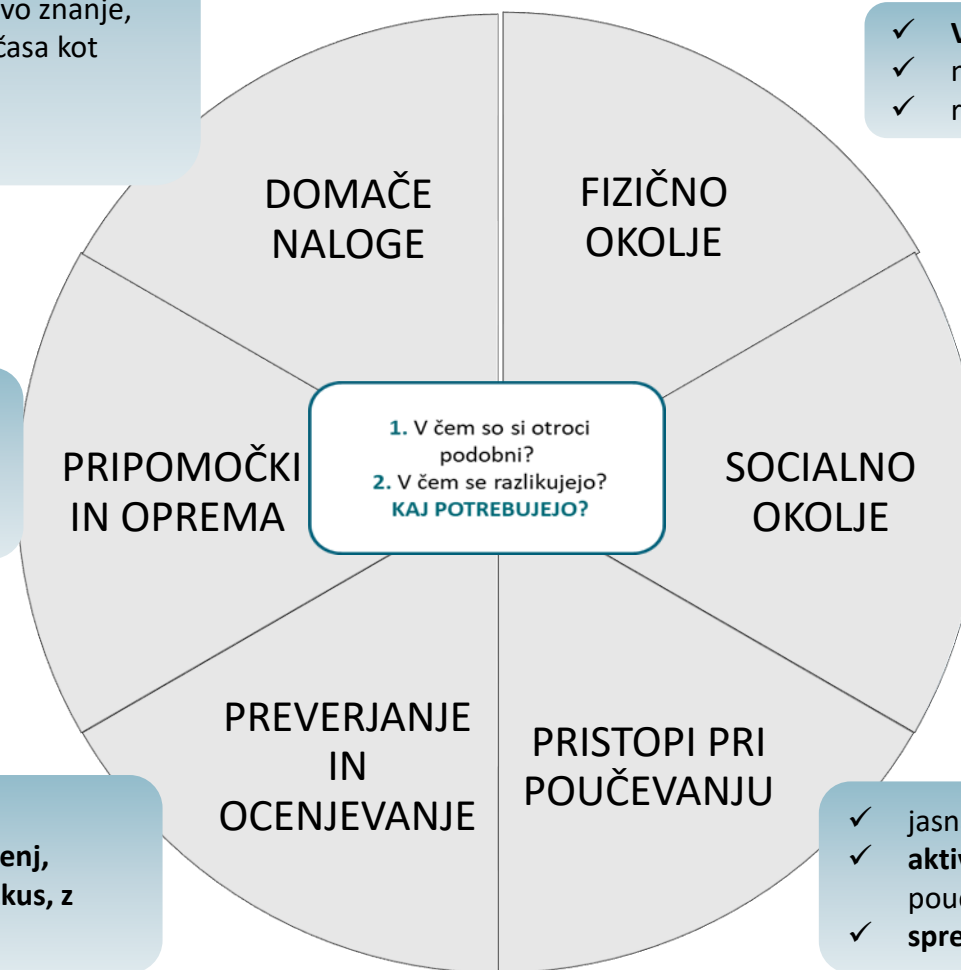
NOVO:

Učitelj za dodatno strokovno pomoč kot **učno pomoč**
Učitelj za komunikacijo v **slovenskem znakovnem jeziku**
Učitelj za delo z **gluhoslepimi**

Vidiki učiteljeve inkluzivne poučevalne prakse - KAJ JE DOBRO ZA VSE UČENCE?

- ✓ **napovedana med uro** in ne na koncu, ko pozornost učencev upade,
- ✓ **prilagojen obseg in vsebina** glede na učenčevo znanje, veščine, tempo, tako da zanj ne porabi več časa kot vrstniki,
- ✓ upoštevanje **širšega socialnega konteksta**,
- ✓ **jasno** razloži DN in **preveri razumevanje** ...

- ✓ **Večnamenskost** prostora, **struktura**,
- ✓ naravna **svetloba**, **nevtralne barve**, **akustika**,
- ✓ raznovrstni trajnostni in naravni **materiali** ...

- ✓ **Sprejemajoči odnosi**, razvijanje **socialno-čustvenih** veščin, prepoznavanje **napredka** in **pohvale**,
- ✓ soustvarjena **jasna razredna pravila** in **posledice**,
- ✓ podpora **pozitivnemu vedenju** ...

- ✓ **Jasna** in **enoznačna** navodila, **vprašanja**,
- ✓ **naloge** različnega tipa, **taksonomskih stopenj**,
- ✓ **pregledno** in **jasno strukturiran** pisni preizkus, z dovolj prostora za zapise in skice ...

- ✓ jasna **struktura**, **navodila**, **ključne besede**,
- ✓ **aktivno učenje**, **večutno učenje**, **po korakih**, **KSA pristop**, poučevanje **učnih strategij**,
- ✓ **spremljanje** napredka, **sprotne povratne informacije** o napredku ...

Pomembni doprinosi v prvem delu

IJZ III

1 OTROCI S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI V IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU OSNOVNE ŠOLE Z DODATNO STROKOVNO POMOČJO <i>Petra Kašnik, Dragana Žunič, Simona Žnidar, dr. Darja Plavčak, dr. Milena Košak Babuder, dr. Vanja Riccarda Kiswarday, dr. Tanja Černe</i>	6
1.1 Inkluzivna naravnost šole	7
1.2 Pomen učiteljeve inkluzivne poučevalne prakse pri delu z učenci s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami	8
1.2.1 Fizično učno okolje (prostor)	9
1.2.2 Socialno učno okolje	9
1.2.3 Pristopi pri poučevanju	11
1.2.4 Učni pripomočki, gradiva in oprema	13
1.2.5 Domače naloge	13
1.2.6 Preverjanje in ocenjevanje znanja	14
1.3 Strokovni delavci	15
1.3.1 Ravnatelj	15
1.3.2 Razrednik	16
1.3.3 Učitelj oddelčnega učiteljskega zbora	16
1.3.4 Učitelj za dodatno strokovno pomoč pri premagovanju primanjkljajev, ovir oziroma motenj	17
1.3.5 Učitelj za dodatno strokovno pomoč kot učno pomoč	18
1.3.6 Svetovalni delavec	19
1.3.7 Učitelj za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku	19
1.3.8 Učitelj za delo z gluhoslepimi	20
1.4 Prilagojeno izvajanje izobraževalnega programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo	21
1.4.1 Individualiziran program	23
1.4.2 Izvajanje dodatne strokovne pomoči	24
1.4.3 Pomen učenčeve aktivne vloge	27
1.4.4 Sodelovanje staršev in učenca s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami pri pripravi in spremljanju IP	27
1.5 Sopoljavljanje vzgojno-izobraževalnih potreb pri učencih s primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami	29
1.5.1 Dvojno izjemni učenci	30

Opredeljeni:

- pomen in vloga **prilagoditev** vzgojno-izobraževalnega procesa,
- **učenčeva aktivna vloga** ter **vloga staršev**,
- **strokovno mnenje**,
- **smiselnost opuščanja** prilagoditev s **sprotnim spremljanjem napredka**,
- **IP** - usmeritev na Smernice, poudarek na evalvaciji,
- **izvajanje DSP** - Namen, vrste, oblike in načini izvajanja.

Usmerjanje na evalvacijo IP

- Prilagoditve ki so zapisane v sintezi Strokovnega mnenja predstavljajo **ugotovitve in predlog Komisije za usmerjanje**, ki so strokovni skupini **vodilo pri načrtovanju predvsem v prvih letih izvajanja DSP**.
 - Ker se učenčeve vzgojno-izobraževalne potrebe spreminjajo skladno z njegovim razvojem in starostjo, se **spreminjajo tudi potrebe po obliki, vrsti in količini prilagoditev**.
-
- Ne glede na priporočila v sintezi Strokovnega mnenja strokovna skupina na podlagi globalne ocene učenčevega funkcioniranja ter evalvacije IP (skupaj z učencem in starši) **ugotavlja učinkovitost** posameznih metodično-didaktičnih prilagoditev, jih sproti dopolnjuje in spreminja (tudi opušča) z namenom razvijanja učenčeve samostojnosti. **Ob tem se pogovori tako z učencem, kot z njegovimi starši ter jim pojasni pomen sprememb.**

Navodila, str. 22

Pomembni doprinosi v prvem delu

IJZ III

1 OTROCI S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI V IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU OSNOVNE ŠOLE Z DODATNO STROKOVNO POMOČJO <i>Petra Kašnik, Dragana Žunič, Simona Žnidar, dr. Darja Plavčak, dr. Milena Košak Babuder, dr. Vanja Riccarda Kiswarday, dr. Tanja Černe</i>	6
1.1 Inkluzivna naravnost šole	7
1.2 Pomen učiteljeve inkluzivne poučevalne prakse pri delu z učenci s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami	8
1.2.1 Fizično učno okolje (prostor)	9
1.2.2 Socialno učno okolje	9
1.2.3 Pristopi pri poučevanju	11
1.2.4 Učni pripomočki, gradiva in oprema	13
1.2.5 Domače naloge	13
1.2.6 Preverjanje in ocenjevanje znanja	14
1.3 Strokovni delavci	15
1.3.1 Ravnatelj	15
1.3.2 Razrednik	16
1.3.3 Učitelj oddelčnega učiteljskega zbora	16
1.3.4 Učitelj za dodatno strokovno pomoč pri premagovanju primanjkljajev, ovir oziroma motenj	17
1.3.5 Učitelj za dodatno strokovno pomoč kot učno pomoč	18
1.3.6 Svetovalni delavec	19
1.3.7 Učitelj za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku	19
1.3.8 Učitelj za delo z gluhoslepimi	20
1.4 Prilagojeno izvajanje izobraževalnega programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo	21
1.4.1 Individualiziran program	23
1.4.2 Izvajanje dodatne strokovne pomoči	24
1.4.3 Pomen učenčeve aktivne vloge	27
1.4.4 Sodelovanje staršev in učenca s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami pri pripravi in spremljanju IP	27
1.5 Sopojavljanje vzgojno-izobraževalnih potreb pri učencih s primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami	29
1.5.1 Dvojno izjemni učenci	30

Odgovor na pobudo o opredelitvi vloge staršev in učenca

Tekom šolanja si mora učenec za svoj napredek in uspeh v največji meri **prizadevati tudi sam**, tako bo sčasoma zmožen **prevzemati vse več odgovornosti** za svoje izbire in za svoj (ne)uspeh. Ob vlaganju truda in naporov mu je DSP v podporo.

Sopojavnost, kompleksnost potreb in nujnost individualiziranega ter celostnega načrtovanja.

Premik razmišljanja v smer, da **učenci s posebnimi potrebami niso le tisti, ki imajo težave, temveč tudi nadarjenosti**.

Pomembni doprinosi v drugem delu

- Enotna **struktura** poglavij, preglednost.
- Na kratko **inkluzivna poučevalna praksa** za VSE učence.
- **Konkretne specifične prilagoditve**, možnosti izvedbe.
- **Podpora pri socialnem vključevanju in razvoju samostojnosti**
- Specifični skupini učencev: **ADHD, AM.**
- Opredelitev vloge **spremljevalcev.**

Neposredna fizična pomoč in spremstvo

Podpora pri pouku

Skrb za varnost

Podpora pri socialnih, komunikacijskih spretnostih

Podpora pri razvoju samostojnosti

2 NAVODILA UČITELJU ZA DELO Z UČENCI S POSEBNIMI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIMI POTREBAMI.....	35
2.1 Učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja Andreja Rošar Obretan, Karmen Vršič Drevenšek, /dr. Milena Košak Babuder, mag. Milena Pačnik, Zdenka Roškarič Duh, Lara Valentinčič, Anja Vidmar	36
2.2 Slepi in slabovidni oz. učenci z okvaro vidne funkcije Dragana Žunič, dr. Mateja Maljevac, Janja Hrastovšek, Ana Golob Mohorko, Marija Repe Kocman.....	48
2.3 Gluhi in naglušni učenci Petra Košnik, Katja Krajnc, Mateja Frangež, Kristina Hosta, Renata Medle, mag. Amelija Mozetič Hussu	63
2.4 Učenci z govorno-jezikovnimi motnjami mag. Dunja Petak, Janja Vidovič, Mojca Ferlež, Katja Koprivnikar	71
2.5 Gibalno ovirani učenci Dragana Žunič, dr. Tjoša Filipčič, Suzana Krajnc Joldić, Sanja Brumen, Nina Pantić Čehajić, Nataša Petrović	77
2.6 Dolgotrajno bolni učenci Petra Košnik, dr. Vanja Riccarda Kiswarday, Branka Žnidaršič, dr. Petra Lešnik Musek, dr. Tanja Černe.....	88
2.7 Učenci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami Simona Žnidar, mag. Simona Rogelj, dr. Ana Bogdan Zupančič, Dejan Vidic, mag. Helena Arzenšek Krajačič, Ana Ambrož.....	107
2.8 Učenci z avtističnimi motnjami dr. Simona Rogič Ožek, Mojca Cesar, Eva Jekovec Prešern, Kristina Ponebšek, mag. Mateja Štefanec Vaupotič, Aleksandra Turk Haskič, Petra Košnik, Dragana Žunič, Simona Žnidar .	115

Implementacija

- Nagovor in predstavitev prenove šolam (po objavi dokumenta priprava videoposnetka)
- Predstavitev smeri prenove dokumenta ravnateljem OŠ: **Vloga ravnatelja v podporo inkluziji: Prenovljena Navodila za delo z učenci s posebnimi potrebami** (konferenca v Portorožu, 11. in 12. 11. 2024)
- Videokonferenčno srečanje za **svetovalne delavce**
- 16-urni seminar **Kakovostna priprava individualiziranega programa za otroke s posebnimi potrebami: načrtovanje ciljev in učinkovitih prilagoditev**: 7. 5. 2025 in 28. 5. 2025 (ponavljajoče do 2028)
- 8-urni seminar **Podpora pri razvijanju socialnih spretnosti in samostojnosti otrok s posebnimi potrebami**: 2. 6. 2025 (ponavljajoče do 2028)
- **Študijska srečanja**:
 - julij in avgust 2025 (učitelji dodatne strokovne pomoči, svetovalni delavci, vzgojitelji, učitelji) – **primeri prakse**

Aktualno s področja dela z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami v letu 2025

Dragana Žunič, Petra Košnik
Zavod RS za šolstvo

Aktualno s področja dela z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami v letu 2025

IJZ III

Seminarji:

- **Kakovostna priprava IP** za otroka s posebnimi potrebami (16 ur; 7. 5. 2025 in 28. 5. 2025)
- **Od priprave IDPP do usmeritve v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo** (jesen 2025)
- **Implementacija UN za Ples; Ljudski plesi; Družabni plesi** (maj 2025)
- **Podpora pri razvijanju socialnih spretnosti in samostojnosti otrok s posebnimi potrebami** (8 ur; 2. 6. 2025)
- **Sodelovalno poučevanje med učiteljem in izvajalcem dodatne strokovne pomoči za zagotavljanje učinkovite podpore in prilagoditev otroku s posebnimi potrebami** (16 ur; jesen 2025)
- **Delo z učenci v posebnem programu vzgoje in izobraževanja** (8 ur, jesen 2025)

Srečanja:

- Razvojna naloga: **Vključujoča šola – vključujoči fizični učni prostor** (2023 – 2026)
- **Študijska srečanja** (julij – avgust 2025)
- **Študijsko srečanje s strokovnimi delavci PP OŠ z EIS za otroke z avtističnimi motnjami: predstavitev zaključnih ugotovitev** (po sprejetju zaključnega poročila).
- **Izobraževanje kolektivov strokovnih delavcev osnovnih šol za uvajanje OŠ PIP NIS/druga generacija** (30. 6. 2025).

Aktualno s področja dela z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami v letu 2025

IJZ III

Kurikularne novosti v letu 2025:

- Navodila za prilagojeno izvajanje izobraževalnega programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo za delo z učenci s posebnimi vzgojno -izobraževalnimi potrebami (2025)
- Posodobitev UN za Ples; Ljudski plesi; Družabni plesi v prilagojenem programu z NIS (2025)

V postopku potrjevanja:

- Zaključno poročilo o uvajanju, spremljanju in evalvaciji prilagojenega izobraževalnega programa osnovne šole z EIS za otroke z avtističnimi motnjami

Načrtovane kurikularne prenovе v letu 2025:

- Vzgojni program domov za učence s posebnimi potrebami (v zaključni fazi)
- Izvedbena priporočila za uvajanje RAP v PPVI

Druge področne naloge v letu 2025:

- Spremljava in podpora pri uvajanju RAP v PiP NIS (2025/2026)
- Priročnik za delo v prilagojenem programu VIZ z NIS
- Priročnik za delo z učenci z učnimi težavami v izobraževalnem programu osnovne šole
- Spremljanje modela vzporednega izvajanja programa osnovne šole in prilagojenega vzgojno-izobraževalnega programa z NIS
- Umestitev slovenskega znakovnega jezika v šolski sistem: Razvijanje novih in posodabljanje obstoječih kurikularnih dokumentov oziroma programskih elementov

Za zaključek

- Vljudno vas prosimo, da izpolnite **evalvacijo** strokovnega srečanja v katisu **od 31. 3. 2025 dalje**

HVALA ZA
POZORNOST

